

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

(за матеріалами X Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентства й наукової молоді,
Харків, 29 квітня 2020 року)

УДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808
Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 4 від 15.06.2020 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Олексенко Олена Андріївна – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики

Мельників Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Сергієнко Катерина – голова студентського наукового товариства українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія ХХІ століття [Електронне видання] : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді, Харків, 29 квітня 2020 р. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред) та ін.]. – Харків, 2020. – 116 с.

©Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020
©Автори публікацій, 2020

<i>Дрожжина Катерина Василівна</i> <i>Тема війни у творі Сергія Жадана «Інтернат».....</i>	<i>103</i>
<i>Зайцева Олена Юріївна</i> <i>Новела «На острові» Михайла Коцюбинського крізь призму техніки потoku свідомості.....</i>	<i>105</i>
<i>Нагорна Ольга Михайлівна</i> <i>«Блакитна троянда» Лесі Українки як модерна драма.....</i>	<i>106</i>
<i>Солодка Лілія Олексіївна</i> <i>Мотив свободи у реценції Сквороди та Гете.....</i>	<i>107</i>
<i>Черногуз Юлія Костянтинівна</i> <i>Історичні мотиви в ліриці Ліни Костенко.....</i>	<i>113</i>

УДК 84'61

Дрожжина Катерина Василівна
Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Наук. кер.: к. філол. н., доцент Р. В. Мельників

ТЕМА ВІЙНИ У ТВОРІ СЕРГІЯ ЖАДАНА «ІНТЕРНАТ»

«Цю війну не помістиш в один роман»
Сергій Жадан

Мета дослідження – проаналізувати авторський підхід до осмислення теми війни в романі «Інтернат» Сергія Жадана.

Сучасність та відвертість написаних творів Сергія Жадана привертають увагу багатьох журналістів, літературознавців чи критиків не тільки в Україні, а й за кордоном, про що свідчить багато рецензій, коментарів до поетичних або прозових здобутків автора. «Це “воєнна проза”, проте не цілкомзвична: ми такої “прози про війну” ще не знали. Але ж ми й війнитакі не знали. Її не булоані в нашомужиттєвомудосвіді, ані в читацькому. Тепер маємо прозу, незвичну для нас, бо й війна незвичайна (вже є стале означення “гібридна”, але це означення – зовнішнє і щодо залучених у війну людей, і щодо цієї прози, яка найменше “зовнішня”; її “об’єктивність” створюють інші засоби, складніші за умовного “стороннього спостерігача”). Війна тут не так описується, як відчувається»[1].

Роман наскрізно пронизаний атмосферою страху, приреченості, антигуманності, зневіри та певних розчарувань, про це у своїй рецензії «Про “відмороженого” Пашу Сергія Жадана» писала Н. Головченко: «Автор висвітлює тему, яку ми, непосвячені містяни (кияни, вінничани, житомиряни тощо), обивателі, офісний планктон, мешканці села, високочолі науковці та інші категорії українців), тобто ті, хто бачить/чує/читає про АТО тільки у ЗМІ та соцмережах, і не переживав обстрілів, розрухи, переміщення, страху, голоду, бруду безпосередньо в Донецькому чи Луганському регіоні 2014–2018 року, – не знаємо. Отже, твір є абсолютно реалістичним (ніяких вигадок і сюру), пізнавальним, у ньому правдиво зображено **життя звичайних людей у прифронтовійзоні**, яка переходить підвладу то тих, то іншихвійськовихформувань»[3].

Тема війни в «Інтернаті» розкривається за допомогою зображення персонажів, їхніх почуттів і відчуттів, через місцевість (до речі, в тексті не названо у якому саме населеному пункті відбуваються події, але, насправді, це є зрозумілим). Постійний поділ на «своїх» та «не наших» демонструє вічне протистояння. Роман дуже емоційний, іноді категоричний, але війна тут описується суб’єктивно, тобто від імені головного героя.

Ліричні відступи, невпевненість у собі, постійні роздуми «про себе», які супроводжують головного героя Пашу також надають тексту ще більшої образності. «Загалом Паша – це “ватник”, і він не викликає симпатії, хоч його байдужість резонує з можливістю байдужості читача – до гібридної війни

навіть байдужість гібридна»[2]. І справді, немає однозначної відповіді про те, ким є Паша, антигероєм чи героєм? Учитель української мови, який «сам не вміє говорити, і не може навчити говорити своїх учнів» [4], який викликає лише жаль в очах інших людей, за те, що він немає певної позиції, за те що він «інертна індиферентна особа, учитель (!), – без високих ідей, без амбітних намірів, без сліду філософських розмислів чи значущих учинків. Середньостатистичний обиватель із провінції. Тип маленької людини пострадянського періоду, провінційного (донецького) розливу, або періоду “типу” незалежності, або загалом образ типового пересічного українця після всіх етапів репресій, голодоморів, еміграцій, імперій і війн»[3]. Образ учителя в романі знецінюється, руйнує всі шаблони «інтелігенції» та поважної професії.

Не менш важливий образ племінника Сашка, який був у тому самому покинутому інтернаті, лише тому, що Паша не хотів брати на себе відповідальність за його виховання, бо відчував тягар відповідальності ще й за батька. Саме тут відчувається настрої багатьох українців, які звикли жити за принципом «нічого не знаю, нічого не чую і не хочу чути», і тому одразу бачимо жахливі наслідки. На противагу цьому образу, виступає також образ домашнього затишку, своєї території, аби як погано та страшно там не було в атмосфері війни, все одно Жадан ніби навмисно акцентує важкий та довгий шлях додому, де лише там відчуваєш полегшення і захищеність, навіть коли так близько лунають постріли. Дорога: від дому до вокзалу, від вокзалу до інтернату, і знов додому, під час якої кардинально змінюється світогляд Паші та відбувається певне переосмислення цінностей «його перехід від зневіри до віри, від байдужості до включеності»[2].

Отже, тематика війни в романі Сергія Жадана є дуже українізованою, у неї закладені особливості місцевої природи, і менталітет, і образ «простого люду», «наших» і «не наших» військових, беззахисних дітей, жінок і людей похилого віку. Через персонажів простежені настрої невпевненості, байдужості, безвідповідальності, безкарності та жалю. Роман про те, що війна може бути іншою, від тієї, яку ми звикли сприймати.

Література:

1. Булкіна І. Рецензія Сергій Жадан. Інтернат [С. Жадан. Інтернат. (2017)]. Посилання: <https://krytyka.com/ua/reviews/internat>
2. Василенко Г. Рецензія Сергій Жадан. Інтернат [С. Жадан. Інтернат. (2017)]. Посилання: <https://krytyka.com/ua/reviews/internat>
3. Головченко Н. Рецензія. Про «відмороженого» Пашу Сергія Жадана. [С. Жадан. Інтернат. (2017)]. 24.05.2018. Буквоїд. Посилання: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2018/05/24/072033.html>
4. Жадан С. Інтернат [Текст]: роман. – Чернівці: МеридіанЧерновіц, 2017. – 336 с.